

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Підкошаної Оксани Миколаївни «Науковий доробок М.С. Стрілецького (1885–1967) а галузі залізничного мостобудування та будівельної механіки», подану на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.07 – історія науки й техніки

Актуальність обраної теми

Характерною ознакою розвитку сучасної української історичної науки, зокрема історії науки й техніки, є досить значне розширення тематичного та хронологічного діапазону досліджень. Особлива увага приділяється дослідженню процесів становлення та розвитку окремих галузей науки та техніки наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. Однією з провідних галузей технічного прогресу того часу став залізничний транспорт. Помітний внесок у розвиток цієї галузі належить Л.С. Лебедянському, попри неоднозначність цієї історичної постаті. Тому дисертаційна праця О.М. Підкошаної є на часі, бо присвячена актуальній темі – дослідженню діяльності М.С. Стрілецького в контексті розвитку залізничного мостобудування та будівельної механіки транспорту наприкінці ХІХ – перша половина ХХ ст.

Ступінь обґрунтування наукових узагальнень та висновків, сформульованих у дисертації

Кандидатська дисертація О.М. Підкошаної побудована за проблемно-хронологічним принципом і має внутрішню логіку викладу матеріалу. Дисертація складається зі вступу, 3-х розділів (8ти підрозділів), висновку, списку використаних джерел та літератури (348 позицій), а також додатків. Загальний обсяг дисертації – 237 сторінок, основний текст – 193 сторінки.

У вступі викладено актуальність теми, визначено об'єкт та предмет дослідження, а також показано хронологічні та територіальні межі, розкрито методологічну базу дослідження. Виходячи з предмету дослідження, окреслено мету дисертаційної праці. Відповідно до мети, актуалізовано 8

науково-дослідницьких завдань. Визначено також наукову новизну та практичне значення дисертаційної роботи (С. 19–23).

Кожен із 3-х розділів кандидатської дисертації О.Н. Підкошаної, відповідно до науково-дослідницьких завдань, розкриває важливі аспекти обраної теми і є змістовно наповненим. Усі розділи дисертації органічно взаємопов'язані та мають внутрішню логіку викладу матеріалу. Варто зазначити також, що кожен розділ дисертації має розгорнуті висновки.

Узагальнення та висновки, викладені безпосередньо в тексті дисертації цілком аргументовані, що свідчить про належний рівень наукової компетенції та професійної кваліфікації дисертанта.

Загальні висновки кандидатської дисертації О.М. Підкошаної виважені, розгорнуті та обґрунтовані. У цілому, у висновках повністю розкрито результати дисертаційного дослідження та окреслено авторське розуміння сутності заявленої теми, що свідчить про ефективність плідної співпраці дисертанта з науковим консультантом – д.б.н., проф. О.Я. Пилипчуком.

Наукова новизна дисертаційної роботи

Наукова новизна кандидатської дисертації О.М. Підкошаної полягає насамперед у тому, що узагальнивши досягнення попередників та опираючись на джерельну базу, вона здійснила фахову історичну реконструкцію діяльності М.С. Стрілецького в контексті розвитку залізничного транспорту, зокрема залізничного мостобудування та будівельної механіки в першій половині ХХ ст.; нею проведено періодизацію його життєвого шляху та діяльності; акцентовано увагу на тому, що становлення М.С. Стрілецького як фахівця залізничника відбулося на теренах України (Київ, Запоріжжя); здійснено фаховий аналіз наукового та технічного доробку у галузі залізничного локомотивобудування; встановлено новаторські підходи М.С. Стрілецького у створенні транспортної інфраструктури, де чільне місце посідали залізничні мости, промислові та цивільні об'єкти; визначено результати його діяльності, спрямованої на

розгортання будівництва нових типів мостів, що сприяло соціально-економічному розвитку; акцентовано увагу на його ролі у розвитку вищої технічної школи та створенні політехнічних інститутів.

Достовірність отриманих результатів

Достовірність особисто отриманих О.М. Підкошаною наукових результатів підтверджена опрацюванням та узагальненням достатньої кількості наукової літератури та джерел, зокрема і архівних, а також цілком достатнім рівнем апробації.

Проведення аналізу доробку попередників, залучення опублікованих та архівних матеріалів сприяло фаховому розкриттю заявленої теми. Дисертаційне дослідження О.М. Підкошаної виконане в межах науково-дослідної теми Центру досліджень з історії науки і техніки ім. О.П. Бородіна Державного університету інфраструктури та технологій Міністерства освіти і науки України «Історія науки і техніки в напрямках, школах, іменах» (державний реєстраційний номер 0107U002218).

Автореферат повністю відповідає структурі та змісту дисертації.

Практичне використання отриманих результатів

Дисертаційна робота О.М. Підкошаної має важливе практичне значення, насамперед у тому, що матеріали дослідження можуть бути використані в підготовці узагальнюючих праць, довідкових та енциклопедичних видань, навчальних посібників з історії залізничного транспорту, у розробці за цією тематикою спецкурсів не лише для студентів-істориків, але й студентів-залізничників.

Повнота викладу результатів дисертаційного дослідження в опублікованих працях

Результати наукового пошуку: матеріали, узагальнення, висновки кандидатської дисертації О.М. Підкошаної належним чином відображені у

13-ти публікаціях у наукових фахових виданнях, у тому числі 6-ти працях, опублікованих у фахових виданнях та 7-ти публікаціях, оприлюднених у збірках матеріалів науково-практичних конференцій.

Усі публікації є одноосібними.

Зауваження щодо дисертаційної роботи

Водночас, необхідно вказати і на зауваження щодо кандидатської дисертації О.М. Підкошаної, що мають переважно дискусійний характер:

– варто було б у першому розділі при проведенні аналізу кожного історіографічного періоду надати не лише надбання, але й вказати на недоліки, хоча вдала оцінка дисертантом радянського періоду представлена у другому розділі (С. 104 – 105). Окрім цього, при аналізі пострадянського періоду дисертанту було б доречно виокремити українську та зарубіжну наукову літературу;

– дисертанту варто було б вказати кількість архівних документів, які залучено вперше до наукового обігу;

– враховуючи результати дослідження, наукову новизну необхідно було б подати у більш розгорнутому вигляді;

– можливо варто було б акцентувати увагу на тому, чи підтримував М.С. Стрілецького, перебуваючи на високих державних посадах, стосунки зі своїми однодумцями в Одесі та Києві, зокрема із інженерами Ворошиловградського паровозобудівного заводу;

– хоча в підрозділі 2.4 дисертанткою розкрито основні напрями діяльності М.С. Стрілецького щодо модернізації вищої технічної школи, однак відсутня розгорнута інформація щодо його ролі у створенні кафедр з локомотивобудування та будівельної механіки;

– додатки повинні мати посилання та більше інформаційне наповнення. Можливо в додатках у вигляді таблиць потрібно було б розкрити основні віхи біографії та наукового доробку М.С. Стрілецького;

Однак, вказані зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи О.М. Підкошаної, не знижують наукову новизну, не заперечують значущість та практичне значення його наукового доробку.

Висновок

Таким чином, кандидатська дисертація О.М. Підкошаної «Науковий доробок М.С. Стрілецького (1885–1967) в галузі залізничного мостобудування та будівельної механіки» виконана на належному рівні, є завершеною, оригінальною та самостійною науковою працею, в якій отримано нові результати в галузі історії науки й техніки.

Аналіз дисертації, автореферату і публікацій автора дозволяє стверджувати, що дисертаційне дослідження Оксани Миколаївни Підкошаної «Науковий доробок М.С. Стрілецького (1885–1967) в галузі залізничного мостобудування та будівельної механіки», що подане на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук, є самостійною, завершеною працею, яка робить вагомий внесок в історію науки й техніки, відповідає вимогам ДАК України. За своїм науковим рівнем та практичною цінністю й достовірністю одержаних результатів, змістом та оформленням дана дисертаційна робота відповідає вимогам пп. 9, 11, 13 «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. (назва постанови із змінами, внесеними згідно з постановою КМ № 656 від 19.08.2015 р.), а її автор – Оксана Миколаївна Підкошаная – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.07 - історія науки й техніки.

Офіційний опонент:
доктор історичних наук, професор
завідувач кафедри соціальних наук
та психології (ПРАТ ВНЗ «Маріупольський
інститут Міжрегіональної академії
управління персоналом»)

О.П. ЛИТВИНОВ